

СПЕЦІАЛІЗОВАНА АНТИКОРУПЦІЙНА ПРОКУРАТУРА (САП) — юридична особа публічного права, що здійснює процесуальне керівництво, нагляд та підтримання державного обвинувачення в кримінальних провадженнях про корупційні правопорушення. Створена 2015 як спеціальний орган у межах антикорупційної реформи в Україні після *Революції гідності* (перший керівник — Н. Холодницький) і діє у взаємозв'язку з [Національним антикорупційним бюро України](#) (НАБУ), Вищим антикорупційним судом (ВАКС), [Національним агентством з питань запобігання корупції](#) (НАЗК) та [Державним бюро розслідувань](#) (ДБР). Формування цієї системи органів стало відповіддю на суспільний запит щодо подолання корупції у вищих ешелонах влади та виконання міжнародних зобов'язань України перед [Європейським Союзом](#) і [Міжнародним валютним фондом](#). До 2023 функціонувала як самостійний структурний підрозділ Офісу Генерального прокурора України.

САП здійснює нагляд за дотриманням законодавства під час оперативно-розшукової діяльності та досудового розслідування, проведених НАБУ, підтримує державне обвинувачення у відповідних кримінальних провадженнях, представляє інтереси держави або громадян у суді, а також ініціює визнання активів необґрунтованими з їхнім подальшим стягненням у дохід держави. До складу САП входять центральний апарат і територіальні філії, розміщені у містах, де функціонують територіальні управління НАБУ. У її структурі — управління процесуального керівництва, підтримання державного обвинувачення та представництва в суді, відділ аналітично-статистичного забезпечення та відділ документального супроводу. Керівника САП призначають за результатами відкритого конкурсу. Прокурори мають спеціальний статус із підвищеними кваліфікаційними вимогами та особливим порядком призначення і звільнення.

Упродовж своєї діяльності САП скерувала до суду понад 1 тис. обвинувальних актів, зокрема щодо колишніх міністрів, народних депутатів, суддів вищих судів, керівників державних підприємств. Загальна сума

збитків у цих провадженнях перевищила 100 млрд грн. Завдяки інституту угод про визнання винуватості та механізмам цивільної конфіскації до державного бюджету повернуто мільярди гривень.

У липні 2025 Верховна Рада України ухвалила закон, що істотно обмежив незалежність НАБУ і САП, надавши Генеральному прокурору розширені контрольні повноваження. Це рішення спричинило хвилю протестів, відомих як «картонний майдан», та викликало критику з боку міжнародних партнерів України. Серед головних викликів для САП — політичне втручання, брак кадрів та складність розслідування транснаціональних схем. Див. також [Злочинність](#); [Корупція](#); [Очищення влади](#).

Рекомендована література

1. Закон України «Про прокуратуру» від 14 жовтня 2014 р. № 1697-VII // Відомості Верховної Ради України. 2015. № 2-3;
2. Ішук Д. Особливості адміністративно-правового статусу Спеціалізованої антикорупційної прокуратури // Прикарпатський юридичний вісник. 2020. № 2;
3. O. Bondarenko, M. Utkina, M. Dumchikov et al. Review of the state anti-corruption institutions effectiveness in Ukraine // Amazonia Investiga. 2021. Vol. 10, № 38;
4. Трагнюк Р. Особливості статусу прокурорів спеціалізованої антикорупційної прокуратури // Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 5;
5. Закон України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо посилення самостійності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури» від 08 грудня 2023 р. № 3509-IX // Відомості Верховної Ради. 2023, № 135;
6. Закон України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо особливостей досудового розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із зникненням осіб безвісти за особливих обставин під час дії воєнного стану» від 22 липня 2025 № 4555-IX // Голос України. 2025. № 43.

[О. С. Малетова](#)

Бібліографічний опис:

Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП) / О. С. Малетова // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2025. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-890352>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).